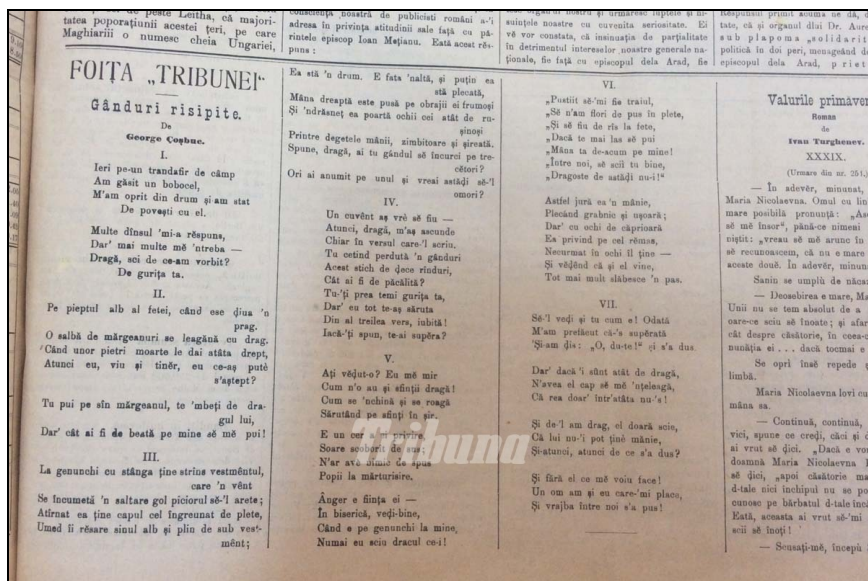

2016 - ANUL COȘBUC (XLIV): BALADELE POPORALE –

„Ceea ce n-au dărrâmat veacurile, dărrâmă azi, fără știință de ce fac, culegătorii de poezie populară” - „Poporul e un nume al mulțimii și mulțimea nu poate crea nici proverbe, nici versuri, nici basme”!

Continuăm reproducerea articolului lui George Coșbuc – „BALADELE POPULARE” (1903); analiza făcută de poet este inedită, pentru acele vremuri, în spațiul românesc: «Așa vor păți și rapsodiile cele mai tinere în cursul vremii și vor tinde spre desăvârșire. Nici rapsodiile cele vechi n-au ieșit din popor de-a gata, cum sunt ele astăzi. Când zicem că poezia populară este opera colectivă a mai multor poeți sau a poporului întreg, acesta e un adevăr relativ. Orice poezie populară, fie doină, fie rapsodie, ori altceva, este croită de un singur poet, căci nici nu se poate altfel. Atârnă de talentul acestui poet să dea o formă mai stătătoare, mai încheată, ori una mai șubredă poeziei sale. Forma primitivă însă niciodată nu rămâne așa cum a dat-o el, căci poezia trece din gură în gură și din loc în loc, și astfel alți poeți ai neamului îi schimbă, îi adaogă, îi înfrumusețează forma. Și, cu cât poezia trece prin mai multe generațiuni și cu cât este mai răspândită și mai iubită, cu atâta ajunge mai mult spre desăvârșire. Într-acest înțeles zicem că întreg poporul a conlucrat la literatura sa poetică. E de sine înțeles că nu toți ai unui popor au puțința de a conlucra; masa cea mare este pasivă și numai ici și colo capete alese, poeții (rari nantes în gurgite vasto) sunt părtași ai operilor poetice. Cu atât o operă poetică a poporului e mai răspândită cu cât e mai veche. Timpul și locul stau în proporțiune directă. De la aceste două atârnă apoi desăvârșirea artistică a operelor populare, chiar și limba lor.

Rapsodiile mai tinere, cum sunt acele ale haiducilor Dunării (vezi de ex. colecțiunea de G. Dem. Teodorescu) sunt pline de provincialisme, pe când cele vechi au o limbă unitară, așa cum o înțeleg toți românii. De bună seamă, la început și ele au purtat portul provinciei în care s-au născut, dar în cursul vremii au lepădat portul lor; tot ce era neînțeles într-altă provincie a trebuit să dispară

și astfel s-a făcut un control reciproc, din provincie în provincie, și numai aceea a rămas ce au înțeles toți. Nici un provincialism nu se poate lipsi astăzi de o rapsodie veche, căci ea îl scutură numai-decât de pe sine. Rapsodiile mai noi născute, mai la șes, mai ales pe lângă Dunăre, sunt încă opere provinciale și n-au străbătut tot pământul românilor, ca cele vechi, născute prin munți. Ele nu sunt încă controlate nici de puterea timpurilor, nici de a locurilor, sunt un bun provincial, nu comun.

Deci, limba provincială a literaturii populare este un criteriu nu numai pentru stabilirea locului, ci și a vechimii ei.

Vechimea rapsodiilor se poate cunoaște mai ales din arhaismele lor, când fondul și forma lor nu poate dovedi asta. Poporul a păstrat multe forme vechi gramaticale și sintactice în rapsodiile vechi, dar în cele mai noi nu a mai putut face uz de ele, căci erau împotriva uzului limbii și nici nu le înțelegea. Și tocmai faptul că pretutindeni între români și-au păstrat aceleași forme arhaice, excepțional numai între aceleași cântece, ne dovedește răspândirea și vechimea lor. Formele azi arhaice făceau parte din limba vie, de toți înțelegea pe acele vremuri; azi nimeni nu le mai înțelege, ele însă își afirmă cu îndărătnicie existența.

De ce? O fi spiritul de conservare, o fi o neînțeleasă iubire a lucrurilor din trecut, ori poate prin spiritul limbii poporul le mai simte înțelesul și le cunoaște frumusețea? Nu putem răspunde. Dar sigur e că nu iubirea, ori mania de a se juca cu vorbe pe cari nu le înțelege (căci artificialități de acestea de simbolism nu le pricepe poporul), nici sila ritmului nu este cauza acestui fenomen. Arhaismele sunt multe în colinde, descântece și rapsodii, și ceea ce n-au dărâmat veacurile, dărâmă azi, fără știință de ce fac, culegătorii de poezie populară. (1903)»

Lucian Valea trage și o concluzie: «analiza baladescului la Coșbuc, pune și mai acut problema structurii sale lirice. Dealtfel, poetul nu e străin nici de experimentarea confesiunii și a elegiei. În grupajul de „cântece”, dăm peste strofe de-a dreptul intimiste: „Voi, sălcii triste-n cimitir,/ V-aud șoptind duios în noapte, - Voi despre ce vorbiți plângând?/ Ce taine spuneți voi în șoapte?

„Vorbim de morții care dorm/ Sub noi, vorbim de dusul bine – O, las’că nu va trece mult, / Și vom vorbi și despre tine.”

Publicată în 1893, poezia anunță un ton distinct ce va deveni, câțiva ani mai târziu, propriu poeziei lui Goga.»

C. Dobrogeanu Gherea vedea (în 1896) în poezia coșbuciană din epoca sibiană «acea naivitate sinceră, veselă și duioasă, acea simplitate naivă, clasică...». Făcând diferența între poezia epocii sibiene și cea scrisă după mutatul la București, Gherea scrie: «viața țărănească el n-o poate zugrăvi așa cum a zugrăvit-o ... el nu poate nici să vadă, nici să simtă viața ca odinioară și deci nici s-o zugrăvească așa nu mai poate». Folcloristul și etnologul român Adrian Fochi (născut în 1920 la Cernăuți -1985) – autorul monografiei „Miorița – tipologie, circulație, geneză, texte” – declara în lucrarea „George Coșbuc și creația populară (1971) că poetul Coșbuc „este primul care s-a preocupat de alcătuirea proverbelor, studiind paralelismele disjunctive și adversative, ca și alte stereotipii compoziționale (subordonata subiectivă sau juxtapunerea comparativă), ori cercetând procedeele artistice pe care se bazează alcătuirea lor (caracterul sintetic și lapidar, simetriile generate de rimă și de figurile poetice, ori de felurite modele logice: contrastul, paradoxul, elipsa)».

Articolul „Nașterea proverbiilor” a fost publicat o singură dată în timpul vieții lui George Coșbuc (1903). Și aici ca și în alte articole poetul susține că „orice poezie populară ... este croită de un singur poet”, susținându-și cu argumente cercetările în domeniu: «Cum se nasc proverbiile? Zicem că ele sunt create de popor, dar poporul e un nume al mulțimii și mulțimea nu poate crea nici proverbe, nici versuri, nici basme. Pe toate le creează un singur om, din popor, iar poporul le răspândește. Iată cum se nasc proverbiile: a) Din experiența de toate zilele. Din experiența că un om care a pornit repede pe drum și, mergând până la un loc, a obosit, pe când altul, care a pornit mai încet, n-a obosit și a ajuns la țintă înaintea celui ce-a plecat repede, poporul a scos învățătura: Mergi încet și ajungi departe. Experiența e mama proverbului. Fiecare om are ocaziunea să pată; pățania lui și-o exprimă într-o formă oarecare, și de aici înainte pățania îi servește ca învățătură, să se ferească de cazurile analoge. Învățătura lui și-o ridică deci la rangul unui adevăr experimentat. Iar, dacă vin pățanii analoge ale altora, adevărul acesta se generalizează. Zicem ca exemplu: Un țăran s-a încrezut în rudele sale, în afaceri bănești, iar ele l-au tras pe sfoară. El atunci din pățania sa a scos învățătura: Cu rudele să bei și să mănânci, dar daraveri să n-ai. El și-a spus pățania sa în lume, deodată cu învățătura ce-a scos-o din cap. Dacă, după aceea, au pățit și alții tot așa, aceștia repetază vorba celui ce-a pățit întâi și zic: bine a zis X că cu rudele să bei și să mănânci etc. În cazul acesta învățătura devine proverb și e introdus cu vorbele: în legea celuiia sau vorba ăluia, adecă a primului care a dat învățăturii o formă mai plastică. Aceași învățătură scoasă dintr-o pățanie poate fi redată de mai mulți pățiți, în mai multe feluri. Cea care e mai plastic spusă, mai precis, biruiește pe celelalte și, generalizându-se cu totul, pentru toate cazurile analoge, devine proverb. Fără îndoială, la început când se naște proverbul - ele se pot naște zilnic - se pomenește mai totdeauna numele aceluia care a dat învățăturii forma cea mai plastică și mai iubită de mulțime.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xliv-baladele-poporale-120859.html>

În: *Tribuna*, 30 octombrie 2016.

Arhiva Anunturi online Tribuna sporturilor Publicitate Redactia Tipotrib E-mail Telefon Facebook

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Eveniment Actualitate Stirile de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2016 - anul COȘBUC (XLIV): BALADELE POPORALE -

30.10.2016 23:57 2796 vizualizari 0 comentarii

Share 0 Tweet 0 Share New